

Les neiges du Kilimandjaro

a film by Robert Guédiguian

LUX²⁰¹¹
EUROPEAN PARLIAMENT
FILM PRIZE
WINNER

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ   PARLAMENTO EUROPEO   EVROPSKÝ PARLAMENT   EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT   EUROOPA PARLAMENT   ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ   EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN   PARLAIMINT NA HEORPA   PARLAMENTO EUROPEO   EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS   EURÓPAI PARLAMENT   IL-PARLAMENT EWROPEW   EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI   PARLAMENTO EUROPEU   PARLAMENTUL EUROPEAN
EUROPSKÝ PARLAMENT   EVROPSKI PARLAMENT   EUROOPAN PARLAMENTTI   EUROPAPARLAMENTET

 LUX
FILM PRIZE
THE EUROPEAN PARLIAMENT
IS COMMITTED TO CULTURE

DIRECTOR
Robert Guédiguian

CAST
Ariane Ascaride
Jean-Pierre Darroussin
Gérard Meylan
Marilyne Canto
Grégoire Leprince-Ringuet
Anaïs Demoustier
Adrien Jolivet

SCREENPLAY
Robert Guédiguian, Jean-Louis Milesi

CINEMATOGRAPHER
Pierre Milon

EDITING
Bernard Sasia

CO-PRODUCTION
Agat Films & Cie / Ex Nihilo
France 3 Cinéma
La Friche Belle de Mai

SALES AGENT
Films Distribution

DURATION
107 min.

COUNTRY
France

YEAR
2011

Kilimanjaros sne

UNDERVISNINGSMATERIALE UDARBEJDET AF
KULTURCENTRET 'LES GRIGNOUX' - MANON
QUOILIN

Filmen "*Les Neiges du Kilimandjaro*" (Kilimanjaros sne) er frit inspireret af Victor Hugos digt "Les pauvres gens" (de fattige) og fortæller om et truet værdisæt, der gradvis genoprettes takket være ægteparret Michel og Marie-Claire i skikkelse af Jean-Pierre Darroussin og Ariane Ascaride, der sammen med Gérard Meylan er instruktørens, Robert Guédiguians, favoritskuespillere. Instruktøren har ifølge sin egen filmtradition igen lavet en engageret - om ikke politisk - film, som sætter spørgsmålstegn ved samfundet og samfundsudviklingen.

Filmens værdisæt

Filmen indledes med en ret ubehagelig scene, hvor Michel, der er tillidsmand, skal trække lod om navnene på de 20 personer, som skal fyres på stedet. Da han læser sit eget navn op, sender hans kollega ham et spørgende, næsten anklagende blik. Kollegaen, som også er han

bedste ven, bebrejder ham kort efter at have deltaget i lodtrækningen, når han i kraft af sin post som tillidsmand kunne have undgået afskedigelse. Michel svarer, at han ikke ville have positiv særbehandling, og viser dermed sin stræben efter retfærdighed og uvildighed. Den korte samtale har ingen væsentlig betydning for handlingens gang, men benyttes af instruktøren til at præsentere personerne og filmens hovedtema. For den indledende sekvens slår straks tonen an. Historien handler nemlig om **værdier**, som nogle mennesker kæmper for, men som sættes på en hård prøve i løbet af fortællingen.

For under en middag med nogle venner trænger to maskerede mænd ind i Michel og Marie-Claires hjem og stjæler med vold de penge, som skulle bruges til parrets rejse til Kilimanjaro. Ofrene forstår det ikke. Hvorfor valgte voldsmændene lige netop dem? Hvad havde de selv på samvittigheden, siden de fortjente den behandling? Det voldelige røveri rokker det værdisæt, disse mennesker har kæmpet for hele deres liv, og konfronterer dem med en situation, som de føler stærkt uretfærdig og uforståelig.

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ   PARLAMENTO EUROPEO   EVROPSKÝ PARLAMENT   EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT   EUROOPA PARLAMENT   ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ   EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN   PARLAIMINT NA HEORPA   PARLAMENTO EUROPEO   EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS   EURÓPAI PARLAMENT   IL-PARLAMENT EWROPEW   EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI   PARLAMENTO EUROPEU   PARLAMENTUL EUROPEAN
EUROPSKY PARLAMENT   EVROPSKI PARLAMENT   EUROOPAN PARLAMENTTI   EUROPAPARLAMENTET

 LUX
FILM PRIZE
THE EUROPEAN PARLIAMENT
IS COMMITTED TO CULTURE

Og da Michel finder ud af, at én af gerningsmændene er Christophe, en ung arbejder blandt de 20 fyrede ved lodtrækningen i filmens begyndelse, forstår han endnu mindre. Han mener, at alle de afskedigede arbejdere er i samme båd, og man i sådanne situationer må stå sammen og være solidarisk. Det er i øvrigt grunden til, at Michel og Marie-Claire havde inviteret alle de fyrede kolleger til en fest i anledning af deres 30 års bryllupsdag og ønskede at tilbringe en hyggelig dag sammen. Derfor var Christophe efter Michels opfattelse "en af hans egne", der arbejdede i samme virksomhed og blev fyret samtidig med ham selv. Senere, da de begge søger job, siger Michel nogle opmuntrende ord til Christophe, som han endnu ikke har mistanke til.

Under deres konfrontering på politistationen efter Christophes anholdelse, giver Michel klart udtryk for sin følelse af uretfærdighed: "Vi arbejdede sammen, vi blev fyret samtidig. Og så kommer du og stjæler mine penge?" Røveriet er altså en voldelig og urimelig handling, men især en hån mod den solidaritet, som i fagforeningsmandens øjne burde findes mellem alle arbejdere. Michel fornægter den solidaritet, der åbenbart ikke eksisterer, og indgiver en politianmeldelse mod voldsmanden. Han tyer hermed til det abstrakte princip om, at alle formodes lige for loven, behandles lige retfærdigt og straffes for ulovlige handlinger.

Men filmen indskrænker sig ikke til ét enkelt synspunkt og viser os snart - straks efter overfaldet - hvad der kan være Christophes bevæggrunde. Han ses maskeret under røveriet, hvorefter kameraet følger ham i byens mørke gader. Christophe tager elefanthuen af, stiger op i bussen og kører hjem for at passe sine mindre brødre. Vi kender nu voldsmandens person, som instruktøren tilmed gør menneskelig gennem hans forhold til familien.

Da Christophe får de penge, som blev stjålet fra Michel og Marie-Claire, betaler han sin huslejegæld til ejendomsselskabet, køber ind og laver mad til sine små brødre. Hans voldshandling kan altså forklares med, at han skal forsørge sine nærmeste, selv om den formodentlig ikke er moralsk berettiget.

Michel føler, at overfaldet er dybt uretfærdigt, men han bliver under samtalen på politistationen klar over, hvilken virkelighed Christophe lever i. De to personer er ganske vist i samme situation efter afskedigelsen, men deres levevilkår afviger på en række væsentlige punkter. Michel fik en rejse til Tanzania som gave fra venner og familie, vil få dagpenge fra fagforeningen og lever sammen med sin kone, der har arbejde, hvorimod Christophe ikke har noget økonomisk sikkerhedsnet og må tage sig af sine to små brødres opdragelse, skolegang og underhold. Christophe bruger så denne ulighed til at retfærdiggøre sin handling. Selv man ikke med

sikkerhed kan uddrage instruktørens præcise holdning, må det dog formodes, at han sætter spørgsmålstegn ved Michels og hans kones umiddelbare overbevisning, når den unge mand får så rigelig lejlighed til at komme til orde. Lever de egentlig i overensstemmelse med de **retfærdigheds- og lighedsværdier**, som de tilsyneladende påberåber sig?

Da Michel og Marie-Claire bliver sig det bevidst og holder fast ved deres overbevisning, forsøger de hver på deres måde at genopbygge det værdiunivers, de troede på, og som blev rystet af overfaldet begået af én, de troede sig ligestillet med, men hvis yderst vanskelige levevilkår går op for dem. Michel trækker sin anmeldelse tilbage og tilbyder - sikkert lidt ubehændigt - at hjælpe Christophe, der imidlertid afslår hans hjælp kategorisk, som han formentlig finder malplaceret og måske ydmygende. Han beslutter så at hjælpe Christophes familie økonomisk med de penge, han fik for flybilletterne til Tanzania. Marie-Claire tager sig på sin side venligt og kærligt af Martin og Jules, Christophes brødre, som er næsten overladt til sig selv efter storebrorens anholdelse. Ægteparrets velvilje munder ud i ønsket om at adoptere de to drenge.

Begreber som gavmildhed, gensidig hjælp, venlighed eller godhed kan betegne de to hovedpersoners holdning, men man kan også opfatte filmen som et forsvar for mere vidtrækkende værdier. Gavmildhed eller

venlighed forbindes med en adfærd i ret tætte forhold mellem individer, hvorimod **solidaritet** i højere grad vækker forestillinger om et bredere fællesskab.

Flere spor tyder faktisk på, at Michel og Marie-Claires handlemåde ikke kun kan forklares ud fra nogle personlige betragtninger - f.eks. medlidenhed med to børn, der er overladt til sig selv - men at den bygger på nogle idealer, som gælder for **hele det samfund**, de lever i. Michel bliver f.eks. straks præsenteret som tillidsmand og formodes derfor at ville forsvare alle arbejdere, selv om denne rolle også giver ham nogle fordele (f.eks. sikring mod afskedigelse), men filmens første scene viste os netop, at han af solidaritet havde medtaget sit eget navn i fyringsrunden. For øvrigt lægger han på politistationen vægt på deres ens sociale status over for Christophe, som dog påpeger andre mindre iøjnefaldende uligheder. Solidaritetsværdibegrebet bliver altså rokket, hvilket får Michel og Marie-Claire til at gøre sig en lang række overvejelser. Er de blevet småborgerlige? Har de fortjent deres behagelige tilværelse? Hvad er der egentlig sket med dem? Michel og Marie-Claires handling, som deres børn ikke forstår, men som deres to venner, Raoul og Denise, til sidst bifalder, kan næppe fortolkes anderledes end som en måde at genoprette denne **solidaritetsværdi** på, selv om den er blevet undergravet, og selv om den stilles over for nye realiteter som de store vanskeligheder, unge arbejdere som Christophe har at slås med.

I "Les Neiges du Kilimandjaro" fremhæves solidaritetsfølelsen og i særdeleshed **klasesolidariteten mellem arbejdere**, men det bør også undersøges nærmere, hvad der truer eller anfægter denne solidaritet. Er det bare et enkelt menneskes, Christophes, adfærd? Eller gør filmen opmærksom på andre foreteelser, andre ændringer, andre **gennemgribende tendenser i samfundet**, som sætter spørgsmålstejn ved Michel og Marie-Clairens opfattelse af denne solidaritet?

Ofrene reaktioner

Efter overfaldet overvældes Michel af en følelse af dyb uretfærdighed. Som de tre andre ofre ønsker han, at retfærdigheden sker fyldest, og at voldsmændene undgælder for deres gerninger. Handlingens udvikling vil siden vise, at de forskellige personer reagerer forskelligt afhængig af den enkeltes karakter og bekymringer.

Efter Michels anmeldelse til politiet forsøger han at få mere at vide om voldsmændens levevilkår. Det går så op for ham, at Christophe også er offer for uretfærdighed, og han bliver klar over de alvorlige følger af sin anmeldelse. Selv om han ikke siger det åbenlyst, giver hans handlinger udtryk for, at han gerne vil tilgive Christophe. Han ønsker at gøre sin fejl ugjort og god igen og trækker sin anmeldelse tilbage, men da retsforfølgelsen allerede er indledt, ændrer det ikke sagens gang. Christophe afslår nok Michels hjælp, men Michel er opfyldt af

solidaritetsfølelsens værdier og sørger for, at Christophes brødre ikke lider nød.

Marie-Claire styres på sin side af ønsket om at forstå det skete og udforsker Christophes verden for at sætte sig ind i bevæggrundene til hans handling. Hun træffer den unge mands mor og indser, at moren ikke vil tage sig af drengene. Derfor beslutter hun selv at gøre det. I modsætning til Michel, som prøver at få en dialog i gang med Christophe og bevise, at han har opført sig forkert, argumenterer Marie-Claire ikke og vil hellere først forstå sagens sammenhæng. Derfor tager hun hen til den unge mands lejlighed og taler næsten troskyldigt med hans to brødre og hans veninde og forsøger til sidst at tale med moren. Med andre ord handler Marie-Claire langt mere konkret end Michel, der i første omgang synes at følge nogle overordnede principper og foretrække mere generelle løsninger (f.eks. give dem alle pengene fra rejsen), selv om han til sidst lige som sin kone tænker på at adoptere Christophes brødre.

Marie-Clairens søster, Denise, reagerer til gengæld meget voldsomt på det overfald, de fire mennesker blev udsat for. Hun er ude af stand til at kontrollere sine fysiske reaktioner, og i de efterfølgende dage og uger kan hun ikke komme over forskrækkelsen og synker hen i en slags depression. Det kan synes overdrevet, hvis man aldrig har været ude for en traumatisk oplevelse, men erfaringen viser, at mange ofre for voldelige overfald ikke kan overvinde den skræk, som overgrebet på deres fysiske eller psykiske integritet fremkalder, og efterfølgende

lider af en posttraumatisk stressforstyrrelse, der er fællesbetegnelse for f.eks. søvnforstyrrelser, svækket opmærksomhed eller følelsesmæssige forstyrrelser. Det lykkes til sidst Denise (efter filmens slutning at dømmes) at komme ud af denne depressionstilstand formentlig takket være Michel og Marie-Claire's fælles indsats for at genopbygge den solidaritetsværdi, som de alle bekendte sig til, og dermed igen give deres tilværelse mening.

Mens Marie-Claire og Michel legemliggør forståelse og tilgivelse og Denise sårbarhed, reagerer Raoul helt anderledes, da han hovedsagelig drives af hævnfølelse. Han kan ikke bære over med, at man har gjort hans nærmeste fortræd, især hans kone, som ikke kan komme sig af det følelsesmæssige chok, hun fik efter overfaldet. Følgelig vil han have, at Christophe undgælder for sin gerning. Også han argumenterer stærkt for sit valg, navnlig under diskussionen med Michel på havnen, selv om det går i den modsatte retning af vennens valg. Her viser erfaringen også, at hævnlyst er en meget almindelig - måske den mest hyppige - reaktion i samfundsgrupper, der identificerer sig med ofre for overfald eller overgreb. Manglen på forståelse og følelsen af uretfærdighed er overskyggende og forleder så let til en mere eller mindre drastisk hævntørst.

I denne sammenhæng bliver man rigtig klar over, hvor enestående Michel og Marie-Claire's reaktion er, for instruktøren viser os (i øvrigt sideløbende) alle disse to personers initiativer, så vi kommer til at dele deres holdning og til slut deres følelser. Det er formentlig også forklaringen på, at deres egne børn, som er uvidende om dette forløb, ikke forstår, hvorfor forældrene vil adoptere voldsmandens brødre.

Hvad Denise og Raoul angår, må det antages, at deres gamle venskab er stærkere end den manglende forståelse, og især at deres venners valg svarer til nogle værdier, der er dybt forankrede i dem, og som sætter dem i stand til at overvinde traumatet så godt.

Arbejde og generationskløft

Robert Guédiguian forsvarer klart nogle værdier i sin film, men konstaterer også en række forhold i **arbejdslivets nuværende situation** og

udvikling. Dette tema er fremtrædende både i manuskriptet og i iscenesættelsen, navnlig i valget af kulisser. Hvis man ser godt efter, vil man bemærke, at der i mange optagelser såvel som på filmens plakat i baggrunden er kraner, fabrikker, lastskibe og andet, som henviser til arbejdsmiljøet som en slags fagforeningsbannere. Filmen handler altså om arbejdslivet og har en udpræget forkærlighed for arbejderklassen. Men de forskellige generationer har modsatte reaktioner og holdninger til arbejderklassens kår. Filmen bygger også på modsætningen mellem Michel og Marie-Claire's solide parforhold og Christophe's opløste familie med de to brødre, han skal forsørge.

De to generationer er skarpt adskilt i filmen, og næsten ingen personer ligger aldersmæssigt imellem de to. Vi står altså over for Michel og Marie-Claire og deres venner, Raoul og Denise, på den ene side og på den anden side børnenes generation i 20-30 års alderen, dvs. børnene Gilles og Florence, deres respektive partnere og Christophe.

Den ældste generation virker sammentømret og gennemtrængt af fælles værdinormer. De fire personer kommer fra arbejdsmiljøet, som de har kæmpet for på mere eller mindre tæt hold. Man må formode, at de hele deres liv har kunnet leve anstændigt af deres arbejde, og at de med deres indtægt har kunnet anskaffe sig goder og tilmed købe et nydeligt hus med terrasse i Marseille.

Den næste generation, bl.a. de unge forældre, viser sig at være langt mindre harmonisk og

ensartet. For deres bekymringer og livsstil afviger stærkt indbyrdes. Christophe prøver efter bedste evne at forsørge sine brødre, Florences mand har et arbejde, hvor han er meget væk fra familien, og Gilles er optaget af at bygge en pergola til sit hus. Han bor i et moderne byggeri, som ligger ud til havet i et boligkompleks sikret med gitter og adgangskode. Kontrasten til Christophes lille lejlighed i en ejendom, der sandsynligvis er bygget i 1960'erne, er slående. Her er hjemmet spartansk indrettet med det allernødvendigste udstyr og vægge, der trænger til istandsættelse. Selv om vi kun skimter det i glimt, fremstilles den unge generation i filmen med store modsætninger både med hensyn til bolig, indkomst, familieforhold og livsstil.

Der kan også fornemmes en anden væsentlig forskel mellem de to generationer. Mens Michel og Marie-Claire gerne vil forstå voldsmandens bevæggrunde, fremkommer deres søn Gilles med klichéagtige udtalelser, f.eks. at "den slags er ude efter skejser til narko og parat til at gøre hvad som helst for at få deres dosis." Senere forstår børnene ikke, at Michel og Marie-Claire vil adoptere voldsmandens to brødre. De afslører deres synspunkter ved at stille spørgsmål som: "Hvad vil vores børn tænke?" "Hvordan skal vi forklare dem, at der bor fremmede børn hos jer?" "Hvordan har I det med at bruge vores gave på to drenge, I ikke kender?" eller "Ville Christophe have gjort det samme for jer?". Spørgsmålene røber, at de især tænker på sig selv (eller deres familie i snæver forstand), og måske tilmed styres lidt af misundelse, hvilket understreger, at en - når alt kommer til alt - ganske enkel og åbenbar solidarisk, opofrende gestus går over deres fatteevne.

Adoptionen skaber afstand mellem Michel og Marie-Claire og deres børn, men bliver derimod i sidste ende positivt modtaget af deres venner. For i filmens slutning siges det åbent, at

solidaritet er en grundlæggende værdi i den arbejdersgeneration, som Michel og Marie-Claire tilhører, men man kan tvivle på, frygte eller beklage, at de efterfølgende generationer ikke deler samme værdinormer i lige så høj grad.

Samfundsopfattelse

Når Robert Guédiguian konfronterer to voksengenerationer på den måde, iscenesætter han samfundets og de fremherskende værdiers udvikling i bredere forstand. Vi går fra et samfund styret af en stærk solidaritetsfølelse til et samfund præget af en mere eller mindre skærpet form for individualisme. Det er dog ikke ensbetydende med egoisme, for børnenes generation tænker også på deres nærmeste, f.eks. da de forærer Michel og Marie-Claire rejsen til Kilimanjaro. Men det er handlinger rettet mod deres familie eller mennesker, som står dem nær, og ikke mod et bredere fællesskab som Michel og Marie-Claires handlinger.

Som instruktøren understreger i pressemeddelelsen, skydes dette skift væsentlige ændringer på arbejdsmarkedet, navnlig i industrien. På få årtier har det økonomiske system, som virksomhederne og arbejdstagerne indgik i i de udviklede lande, ændret sig betydeligt og samtidig forandret leve- og tænkemåden. Instruktøren beskriver altså med en vis nostalgi svækkelsen af en samfundstruktur og et værdisæt, der var knyttet til en stærk, kampivrig arbejderklasse indtil slutningen af 1970'erne. Arbejderne holdt sammen, fordi de havde et tilhørsforhold til samme fællesskab, delte samme skæbne i kampen mod arbejdsgivere og uligheder og lod solidaritet med alle gå forud for nogle få enkeltpersoners interesse. Deres mål var ikke kun at beskytte deres egne interesser, men gennem

fagforeninger og politiske – fortrinsvis socialistiske og kommunistiske – partier at bekæmpe alle former for udnyttelse og dominans i almindelighed, sådan som det marxistiske valgsprog udtrykker det: "Proletarer i alle lande, foren jer!"

I dag er arbejderstanden ikke længere talstærk og synlig i det offentlige rum, som Robert Guédiguian siger. Den overlader så pladsen til en ny generation, som rammes af større arbejdsløshed, end deres forældre har kendt, og oplever en arbejdsfleksibilitet, som kan virke destabiliserende. Da den nye generations medlemmer ikke længere har fælles udfordringer, er de tilbøjelige til at handle mere individualistisk ud fra først og fremmest deres egne interesser og værne om deres nærmeste - venner eller familie - uden at inddrage mere omfattende samfundslag.

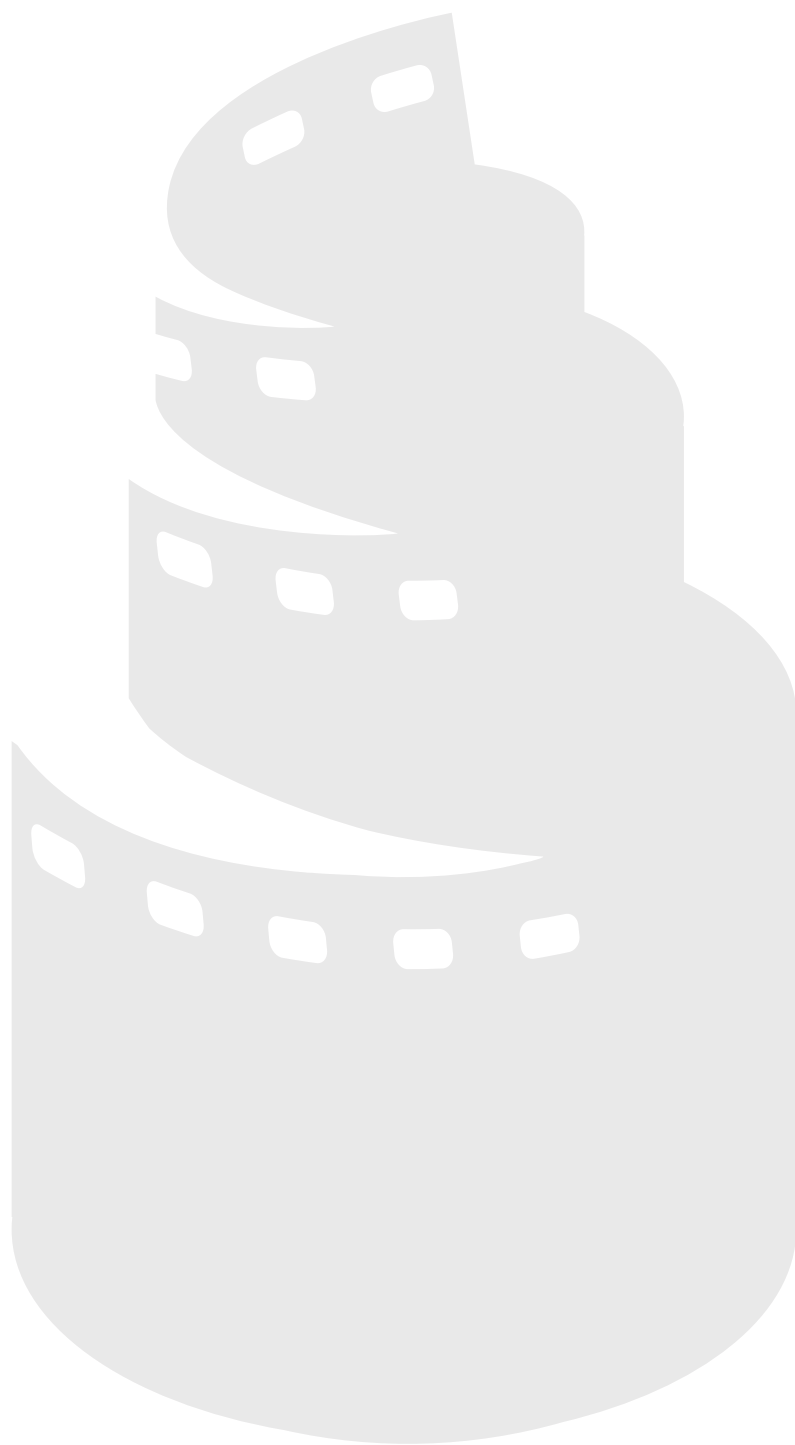
Selv om arbejderklassen tenderer mod om ikke at forsvinde så i det mindste at skrumpes ind og tage bevidstheden om at tilhøre et og samme skæbnefællesskab med sig, håber Robert Guédiguian alligevel, at denne klassebevidsthed udvidet til at omfatte alle "fattige" stadig kan vinde frem, trods den herskende individualisme og skabe en reel folkelig solidaritet, sådan som den, Michel og Marie-Claire lægger for dagen.

Robert Guédiguian

les grignoux
● ● ●

www.luxprize.eu
luxprize@europarl.europa.eu